

Til fods i naturen

Der er mange muligheder for at færdes til fods i naturen, men reglerne er ikke enkle. Vejloven samt mark- og vejfredsloven er udgangspunktet for reguleringen af almenhedens færdselsret, mens naturbeskyttelsesloven og adgangsbekendtgørelsen har supplerende regler vedrørende adgangen til forskellige typer af arealer.

Der er i Danmark ikke nogen almindelig adgangsret til naturområder, veje, stier, pladser m.v., man ikke selv ejer. Offentlighedens adgang på anden mands grund kræver altså lovhjemmel eller et andet grundlag som f.eks. en aftale med ejeren.

Offentlige veje og stier

Der er efter vejlovens § 3 offentlig adgang til de veje og stier, der er optaget eller udlagt af staten og kommunerne som offentlige. Offentlige veje og stier kan godt ligge på private arealer. Alle offentlige veje og stier kan ses i det centrale vej- og stiregister, som Vejdirektoratet fører og som er tilgængeligt via deres hjemmeside. Man kan også se visse private veje og stier, men langt fra alle.

Når man færdes til fods på veje, skal man følge færdselslovens regler. Efter færdselslovens § 10 skal gående benytte fortov, gangsti eller vejens rabat. Hvis der ikke er et fortov, og rabatten ikke er egnet til færdsel, må man gå på cykelstien eller på selve vejen. Man skal da som udgangspunkt gå i venstre side. Efter færdselslovens § 11 anses også det at løbe på ski, skøjter, rulleskøjter eller lignende som gående færdsel.

På offentligt ejede udyrkede arealer som her i Præstebakkerne ved Bjergby må man færdes til fods hele døgnet.

sel. Tilsvarende er man også fodgænger, når man går med barnevogn, trækvogn eller lignende og kører eller skubber en kørestol eller trækker sin cykel eller knallert.

Private veje og stier

Bevæger man sig udenfor offentlige veje og stier, så gælder mark- og vejfredsloven § 17. Ifølge den må man færdes på private veje og stier, medmindre der lovligt er skiltet imod det. Det gælder både private enkeltmandsveje og det, der kaldes private fællesveje, hvor der er flere vejberettigede.

Færdsel ad private veje og stier kan efter mark- og vejfredslovens regler begrænses af ejeren ved skiltning. Naturbeskyttelsesloven sætter imidlertid nogle grænser for denne skiltning, når det gælder veje og stier i det åbne land. Ejeren må efter § 26 kun forbyde færdsel til fods, hvis

færdslen er til gene for den erhvervsmæssige udnyttelse af ejendommen, hvis den i særlig grad generer privatlivets fred, eller hvis der er behov for det af hensyn til beskyttelsen af plante- og dyreliv. For veje og stier i privatejede skove, der samlet er under 5 ha, kan ejeren altid forbyde færdsel til fods ad veje og stier, mens det for private skove over 5 ha og i offentligt ejede skove ikke kan forbydes, med mindre der afholdes jagt eller foregår intensiv skovningsarbejde.

Ved veje og stier forstås ifølge forarbejderne til naturbeskyttelsesloven og den tidligere naturfredningslov permanent etablerede færdselsbaner i modsætning til mere midlertidige sprøjte- eller hugstspor fra landbrugsmæssig og skovbrugsmæssig drift.

Privatejede arealer udenfor veje og stier

Efter mark og vejfredslovens § 17 må man ikke gå på anden mands grund uden for veje og stier. Det er dansk rets hovedregel og gælder, hvad enten grunden er privat eller ejet af det offentlige. Naturbeskyttelseslovens §§ 22-25 giver imidlertid ret til færdsel til fods uden for veje og stier på strande og lignende, i offentligt ejede skove, på udyrkede arealer og på klitfredede arealer.

Skove

Efter naturbeskyttelseslovens § 23 må man færdes udenfor veje og stier i offentlige skove. Der er dog et par undtagelser til den regel i adgangs-bekendtgørelsen. Man må efter adgangs-bekendtgørelsens § 8 bl.a. ikke færdes i indhegnede bevoksninger og rørbevoksninger og planteskoler.

Strande og klitter

Man må efter naturbeskyttelseslovens §§ 22 og 25 færdes til fods på strande, kyststrækninger og klitfredede arealer. For klitfredede arealer gælder dog efter lovens § 25 den undtagelse, at man ikke må færdes på arealer, der dyrkes landbrugsmæssigt. Adgangs-bekendtgørelsen § 21 indeholder også et forbud mod kælkning og skiløb på klitfredede arealer.

Klitfredede arealer kan ses på Miljøportalens Arealinformation, men det kan være vanskeligt at afgøre, om man færdes på en strandbred, eller på et udyrket areal i adgangsreglernes forstand. Strandbredder omfatter f.eks. også strandenge, der er domineret af salttålende planter.

Udyrkede arealer

Der er efter naturbeskyttelseslovens § 24 adgang til fods døgnet rundt på offentligt ejede udyrkede arealer. Til privatejede udyrkede arealer er der kun adgang fra kl. 6 til solnedgang.

Der gælder også nogle særlige regler for privatejede hegnede udyrkede arealer. Her må man kun gå, hvis der ikke er skiltet mod færdsel, hvis der

FOTOGRAF LASSE BANNER

Man må efter naturbeskyttelseslovens § 25 færdes til fods på klitfredede arealer som dette vest for Tornby Klitplantage.

ikke er græssende husdyr i hegnet, og hvis der i øvrigt er adgang til hegnet via låger, stenter eller lignende. Ejeren kan kun skilte mod færdsel til fods inde i hegnet, hvis færdslen er til gene for den erhvervsmæssige udnyttelse af ejendommen, hvis den i særlig grad generer privatlivets fred, eller hvis der er behov for beskyttelse af dyre- og planteliv.

§ 24 tager ikke udtrykkeligt stilling til hegnede udyrkede arealer ejet af det offentlige, men man må ud fra sammenhængen regne med, at der er adgang til dem, hvis det er muligt at passere hegnet via låger, stenter eller lignende.

Man kan oftest via matrikeloplysningerne i Miljøportalens Arealinformation og på www.ois.dk se, om et givent areal er offentligt eller privat ejet. Det er straks mere vanskeligt at afgøre, om et areal er udyrket i adgangsreglernes forstand. Natur- og Miljøklagenævnet har med henvisning til en ældre skrivelse fra Fredningsstyrelsen bl.a. lagt vægt på, om arealet er domineret af kulturgræsser eller ej.

Hvornår færdes man til fods?

Natur- og Miljøklagenævnet har kun i få sager taget stilling til, hvad det vil sige at færdes til fods i naturbeskyttelseslovens forstand. Nævnet har f.eks. ment, at det også omfatter

færdsel med en trækvogn, barnevogn eller kajakkærre. Man kan også forestille sig, at nævnet vil skele til færdselslovens afgrænsning af fodgængere, hvis det får yderligere sager forelagt og således mene at skiløb, skateboarding m.v. falder ind under færdsel til fods – men det er endnu ikke afprøvet.

Domstolene har i en enkelt sag taget stilling til, hvad der kan falde ind under at færdes til fods på anden mands grund. Sagen drejede sig om klatring på nogle klipper på Bornholms nordvestkyst. Sagen gik helt til Højesteret, der kom frem til, at klatring uden nogen hjælpemidler andet end sikringsreb, kunne side-stilles med færdsel til fods.

I adgangs-bekendtgørelsen er det imidlertid nu blevet forbudt at klatre med sikringsudstyr i de områder, som naturbeskyttelsesloven ellers giver adgang til færdsel i.

Lasse Baaner, Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi

Referencer

Lasse Baaner: *De danske adgangsregler. IFRO Rapport 272. Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi.*

Lasse Baaner: *Den lille adgangsretlige lovsamling. Skovskolen og Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi.*